

**ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАЗАҚ - ТҮРІК
УНИВЕРСИТЕТІ**

СТОМАТОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ

ФУНДАМЕНТАЛДЫ МЕДИЦИНАЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР КАФЕДРАСЫ

**6В10189 - «Стоматология» білім беру бағдарламасы
GZK 2282 «Ғылыми зерттеулерге кіріспе» пәні**

Лектор: PhD, аға оқытушы Нұрдинов Нұрсұлтан Сейсенбайұлы

№10 Лекция тақырыбы: Ғылыми ақпаратты іздену, өңдеу және бағыттау. Дәлелді медицина бойынша халықаралық мәліметтер базалар (Кокран кітапханасы, EMBASE, PubMed).

Лекцияның оқыту нәтижелері:

ПОН 3 - Зерттеу бағытын таңдауды және ғылыми зерттеу жұмыстарының кезеңдерін, теориялық және эксперименттік зерттеулер туралы білім қалыптастырады.

ПОН 4 - Ғылыми әдебиет түрлері, ғылыми ақпаратты іздеу принциптері, негізгі халықаралық электрондық деректер базасымен жұмыс істеу дағдыларын меңгереді.

Лекцияның мазмұны:

Ғылыми журналдардағы, кітаптардағы, патенттердегі жарияланымдардың рефераттық базаларын ұсынатын ғылыми дәйексөздердің халықаралық дерекқорлары ғылымның әртүрлі салаларында тақырып бойынша да, жарияланым авторлары бойынша да қажетті материалдарды іздеуге, авторлардың дәйексөздерін келтіруге, сондай-ақ рефератталған материалдардың толық мәтіндеріне сілтемелер жасауға мүмкіндік береді.

Шын мәнінде, ғылыми дәйексөздердің халықаралық дерекқорлары ғылыми зерттеулерге гранттар бөлу кезінде шетелде кеңінен қолданылатын ғылыми қызметкер қызметінің тиімділігін бағалау болып табылады. Жақында Ресей Федерациясында ғылыми дәйексөздердің халықаралық дерекқорларындағы отандық ғылыми қызметкерлердің жұмыстарының дәйексөздігіне де назар аударыла бастады.

Ғылыми дәйексөздердің халықаралық дерекқорлары ғылыми зерттеу саласының ауқымында да, баспагерлерде де ерекшеленеді.

Web of Science халықаралық дерекқоры (Thomson Reuters) ең кең рефераттық дерекқор болып табылады және жаратылыстану, әлеуметтік, гуманитарлық ғылымдар мен өнерді қамтиды. Бұл базада 12 000-нан астам журнал және 148 000 конференция материалдары ұсынылған. Web of Science халықаралық деректер базасы ғылымның әр түрлі салаларында қажетті материалдарды тақырып бойынша да, жарияланым авторлары бойынша да іздеуге ғана емес, сонымен қатар бір ғылыми бағыттағы зерттеулер арасындағы байланысты табуға мүмкіндік береді.

Журнал мақалаларының әлемдегі ең беделді аналитикалық және дәйексөздік дерекқоры Web of Knowledge іздеу платформасында орналасқан. Ғылыми журналдардағы және патенттердегі жарияланымдардың рефераттық дерекқорларын, соның ішінде Clarivate Analytics ұсынған жарияланымдардың өзара дәйексөзін ескеретін базаларды біріктіретін іздеу платформасы. Жаратылыстану, техникалық, биологиялық, әлеуметтік, гуманитарлық ғылымдар және өнер бойынша материалдарды қамтиды. Платформада библиографиялық ақпаратты іздеу, талдау және басқару мүмкіндіктері бар

Дерекқордың негізі: Science Citation Index expanded – жаратылыстану және нақты ғылымдар бойынша дәйексөз индексі – жаратылыстану-ғылыми, техникалық және медициналық журналдар; Social Sciences Citation Index (SSCI) – әлеуметтік ғылымдар бойынша дәйексөз индексі – экономикалық және әлеуметтік ғылымдар бойынша журналдар; Arts&Humanities Citation Index (A&HCI) – дәйексөз индексі өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша – археология, сәулет, өнердің барлық түрлері, әдебиет, тарих, философия, дін бойынша журналдар. Web of Science ресурсында ұсынылған пәндер арасындағы пайыздық арақатынас мынадай: 25-27% – техникалық және қолданбалы ғылымдар, 30% – әлеуметтік гуманитарлық ғылымдар, 43-45% – жаратылыстану ғылымдарының блогы (оның ішінде 15-18% - жер туралы ғылымдар, биология және медицина). <http://apps.webofknowledge.com/>

Scopus халықаралық дерекқоры (Elsevier баспасы) - техникалық, медициналық және гуманитарлық ғылымдар бойынша библиографиялық және рефераттық мәліметтер базасы. Бұл базада 18000-нан астам ғылыми басылымдар ұсынылған. Бұл халықаралық мәліметтер базасы конференциялардағы ғылыми мақалалар мен баяндамалар авторларының дәйексөздерінің индекстелуіне мүмкіндік береді.

Elsevier баспа корпорациясы құрған әлемдегі ең ірі көпсалалы библиографиялық және рефераттық мәліметтер базасы. Бұл Дерекқордың негізгі функцияларының бірі іздеу жүйесіне енгізілген дәйексөз ақпараты болып табылады. Scopus әлемнің 5 мың ғылыми баспасынан 18 мыңнан астам ғылыми журналдарды, соның ішінде 200-ге жуық ресейлік журналдарды, 13 миллион АҚШ, Еуропа және Жапония патенттерін, ғылыми конференция материалдарын қамтиды. Scopus, Web of Science – тен айырмашылығы, гуманитарлық пәндер мен өнер

басылымдарын қамтымайды, әлеуметтік ғылымдар журналдарының аз үлесін қамтиды—17% - дан аспайды және пайыздық жағынан жаратылыстану мен техниканы әлдеқайда кеңірек көрсетеді—83%. <http://www.scopus.com>

PubMed халықаралық мәліметтер базасы-биология және медицина саласындағы мәтіндік мәліметтер базасы. Базада жыл сайын 500 000 материалмен толықтырылатын 3800 биомедициналық басылымдардан тұратын медицина және биология бойынша рефераттық материалдар ұсынылған. Сондай-ақ, бұл базада ғылыми мақалалардың толық мәтіндеріне сілтемелер бар.

MatSciNet халықаралық мәліметтер базасы-математика және статистика саласындағы мәтіндік мәліметтер базасы. Базада 550-ден астам ғылыми журналдардың, сондай-ақ кітаптардың рефераттық материалдары ұсынылған. Базада ғылыми мақалалар мен кітаптардың толық мәтіндеріне сілтемелер бар.

ZbMATH халықаралық дерекқоры ("Шпрингер" баспасы) математиканың барлық салалары бойынша, сондай-ақ оны информатика, механика және физикада қолдану бойынша рефераттық дерекқор болып табылады. Деректер базасында кітаптар мен мақалалардың библиографиялық және рефераттық материалдары ұсынылған. Базада 2300-ден астам ғылыми журналдардың, сондай-ақ кітаптардың рефераттық материалдары ұсынылған. Zbmath халықаралық мәліметтер базасында тақырыптар бойынша ғылыми материалдарды бөлу үшін әмбебап ондық жіктеу (ӨОЖ) қолданылады.

Springer халықаралық дерекқоры (Springer-Verlag және Physical баспалары). Деректер базасының тақырыбы Биология, Экология, медицина, физика, техникалық ғылымдар, математика, информатика, гуманитарлық ғылымдар, экономиканы қамтиды. Базада сатылымда бар және осы баспаларда жариялауға дайындалып жатқан барлық ғылыми басылымдар (журналдар мен кітаптар) бар. 1842 жылдан бастап шыққан барлық библиография да ұсынылған.

GeoRef халықаралық ғылыми дәйексөздер базасы. Деректер базасының тақырыбы геология мен геологияны қамтиды. Деректер базасында 24000-нан астам басылымдардың библиографиялық ақпараты да, рефераттық материалдары да бар. GeoRef ғылыми дәйексөзінің халықаралық дерекқорының ерекшелігі-географиялық карталар бойынша қажетті материалдарды іздеу мүмкіндігі.

Лекция оқудың тәртібі, оқыту әдістері мен түрлері: баяндау, пікір алмасу.

Оқытудың техникалық құралдары: ноутбук, проектор.

Тапсырмалар (сұрақтар):

1. Мақсат бағыты бойынша құжаттар түрлерін атаңыз.
2. Тезис нені білдіреді?
3. Конспект нені білдіреді?
4. Резюме нені білдіреді?
5. Аннотация нені білдіреді?
6. ӨОЖ нені білдіреді және онда іздеу қалай жүргізіледі?

БӨЖ тапсырмалары: Студенттің жеке өзінің зерттеулері бойынша баяндама жасау.

ӨБӨЖ тапсырмалары: Ғылыми ақпаратты іздену, өңдеу және бағыттау. Дәлелді медицина бойынша халықаралық мәліметтер базалар (Кокран кітапханасы, EMBASE, PubMed).

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

Негізгі әдебиеттер:

1. Клиникалық медицинадағы және қоғамдық денсаулық сақтауда ғылыми зерттеулердің негізгі түрлері: жоспарлау, іріктемені есептеу және мәліметтерді талдау. Оқу құралы. 2017. Г.О. Нускабаева, М.Б. Жунисова, К.Ж. Садыкова, А.М.Гржибовский.

2. Академиялық адалдық және ғылыми-зерттеу жұмысын жазу техникасы. Оқу-әдістемелік құрал. 2020. С.М. Сапина, Б.Б.Динаева.

Электронды ресурстар:

3. Жоғары мектеп педагогикасы. Оқу құралы. 2020. Қ.Қ. Шалғынбаева, Н.П. Албытова, Т.С.Слаббекова. https://elib.kz/ru/search/read_book/1026/